

ÜMMÜ Rİ'LE

ÜMMÜ Rİ'LE

(أم رعدة)

Ümmü Ri'le el-Kuşeyriyye
(ö. 11/632'den sonra)

Kadın sahâbî.

Hz. Peygamber devrinde Yemâme taraflarında yaşayan Âmir b. Sa'saa oğullarının Kuşeyr kabilesindedir. Kabilesinde iyi bir eğitim alarak yetişti. Gençliğinden itibaren şiirle ilgilendi. Arapça'yı düzgün kullanması, hitabeti ve fasih konuşmasıyla ün kazandı. Ümmü Ri'le, kuvvetli bir ihtimale göre Huneyn Gazvesi ile (8/630) Vedâ hacı (10/632) arasındaki bir tarihte İslâm'a girdi. Müslüman olduklarını bildirmek üzere Medine'ye gelen heyetler arasında genellikle kadınların yer almadığı bildirildiği halde onun Sevr b. Urve b. Abdullah, Hayde b. Muâviye b. Kuşeyr ve Kurre b. Hübeyre gibi sahâbilerden meydana gelen Kuşeyr heyetiyle birlikte Medine'ye geldiği ve Resûl-i Ekrem ile görüşerek İslâm'a girdiği anlaşılmaktadır. Kendine son derece güvenen Ümmü Ri'le, bedevî olmasına rağmen gösterdiği cesaret ve fasih konuşmasıyla Hz. Peygamber'i hayrette bıraktı. Resûlullah ile kadınları ilgilendiren bazı konularda sohbet etti ve ona fıkıhla ilgili önemli sorular sordu. Hanımların sosyal hayata yeterince katılamayıp geri planda kaldıklarını, zamanlarını eşlerine ve çocuklarına ayırdıklarını, bu sebeple cihada iştirak edemedikleri için bu sevaptan mahrum kaldıklarını söyledi; bunun yerine kendilerini Allah'a yaklaştıracak sevabı bol ameller öğretmesini istedi. Resûl-i Ekrem de ona gece gündüz fırsat buldukça Allah'ı zikretmeye devam etmelerini, gözlerini harama bakmaktan sakınmalarını ve toplum içinde âdâba uygun biçimde alçak sesle konuşmalarını tavsiye etti. Ardından Ümmü Ri'le kadınları güzelleştirme işini meslek edindiğini, onları eşleri için süsleyip güzelleştirdiğini, bunu yapmanın günah olup olmadığını sordu. Hz. Peygamber de özellikle güzelliğini yitirdiklerinde hanımların buna ihtiyacı bulunduğunu belirterek bu işi yapmaya devam edebileceğini bildirdi.

Kabilesine dönen ve Resûlullah'ın hayatta bulunduğu süre içinde hakkında başka bilgi bulunmayan Ümmü Ri'le, Resûlullah'ın vefatından sonra ridde savaşları esnasında kocası Ebû Ri'le ile birlikte tekrar Medine'ye gitti, ancak Resûl-i Ekrem'in

vefat ettiğini duyunca çok üzüldü. Üzüntüsünü paylaşmak için Hz. Fâtıma'nın evine gitti; Hz. Hasan ile Hüseyin'i yanına aldı ve onlarla birlikte şehrin sokaklarında mersiyeler söyleyerek dolaştı; halkın Resûlullah'ın vefatına olan üzüntüsünü tazeledi. Bu olayın ardından Ümmü Ri'le'nin kabilesine geri döndüğü ve kısa bir süre sonra vefat ettiği tahmin edilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, I, 303; Yâkût, *Mu'cemü'l-büddân*, IV, 271; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe* (Ben-nâ), VII, 331; a.mlf., *el-Lübâb*, III, 37-38; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), VIII, 204-205; Mehmed Zihni, *Meşâhîrü'n-nisâ* (haz. Bedreddin Çetiner), İstanbul 1982, I, 86-87; M. Saïd Mübeyyaz, *Mevsû'atü hayâti's-şahâbiyyât*, İdlîb/Suriye 1410/1990, s. 120; Hâlid Abdurrahman el-Ak, *Mevsû'atü uzamâ' haule'r-Resûl*, Beyrut 1412/1991, III, 2127.

MEHMET EFENDİOĞLU

ÜMMÜ RÛMÂN

(أم رومان)

Ümmü Rûmân bint Âmir b. Uveyymir
b. Abdışems el-Kinâniyye
(ö. 6/628 [?])

Kadın sahâbî.

Künyesiyle tanındığı için Zeyneb olduğu rivayet edilen adı unutulmuştur. Hz. Ebû Bekir'in hanımı ve Hz. Âişe'nin annesidir. Hz. Ebû Bekir ile evlenmeden önce Abdullah b. Hâris b. Sahbere el-Ezdî ile evliydi. İslâmiyet'ten önce kocasıyla birlikte Yemen'deki Serat'tan Mekke'ye geldiler ve Hz. Ebû Bekir ile sözleşme yaparak onun himayesinde Mekke'de yaşamaya başladılar. Bu evliliğinden daha sonraları İslâmiyet'i kabul edecek olan Tufeyl adlı oğlu dünyaya geldi. Kocası vefat edince Hz. Ebû Bekir ile evlendi ve ilk müslümanlar arasında yer aldı. Resûlullah'a biat eden kadınlardan olan Ümmü Rûmân'ın Hz. Ebû Bekir ile evliliğinden Abdurrahman ve Âişe adlı çocukları doğdu. Hz. Ebû Bekir, Resûl-i Ekrem ile birlikte hicret ettiği için daha sonra Zeyd b. Hârise ile Hz. Peygamber'in âzatlısı Ebû Râfi' Mekke'ye gönderip Ümmü Rûmân ile Âişe'yi Medine'ye getirtti (622). Hz. Âişe'nin İfk Hadisesi dolayısıyla aşırı derecede sarsıldığı günlerde Ümmü Rûmân kızına öncelikle sağlığını düşünmesi gerektiğini söyledi; kendisi gibi güzel, kocası tarafından çok sevilen, üstelik birçok ortağı bulunan bir kadının kısıkanılmasının ve hakkında dedikodu yapılmasının tabii olduğunu söyleyerek onu teselli etti (Buhârî, "Tefsîr", 24/11).

Ümmü Rûmân'ın ne zaman vefat ettiği kesin şekilde bilinmemektedir. Onun 4 (626) veya 5 (627) yılında, İbn Sa'd'ın belirttiğine göre Zilhicce 6'da (Nisan 628) öldüğü, Resûlullah'ın defin sırasında kabrine inerek dua ettikten sonra, "Allahım! Ümmü Rûmân'ın senin ve peygamberinin uğrunda neler çektiğini en iyi sen bilirsin" dediği (İbn Abdülber, IV, 490), sahâbilerden cenazesini göstererek, "Cennet hürilerinden birini görmek isteyen Ümmü Rûmân'a baksın" (*et-Tabakât*, VIII, 277) buyurduğu rivayet edilmiştir. Ümmü Rûmân'ın 6 yılından (628), hatta Resûl-i Ekrem'in vefatından sonra yaşadığını söyleyenler de vardır (İbn Hacer, *el-İşâbe*, VIII, 209). Onun Hz. Peygamber'den bir hadis rivayet ettiği bilinmekte, tâbiinden Mesrûk b. Ecda'ın ondan naklettiği rivayetin ise mürsel olduğu belirtilmektedir.

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Sa'd, *et-Tabakât*, V, 251; VIII, 276-277; Buhârî, *et-Târihu'l-evaş* (nşr. Muhammed b. İbrâhim el-Lahîdân), Riyad 1418/1998, I, 116-117; Kelâbâzî, *Ricâlu Şahîhi'l-Buhârî*, II, 858; İbn Abdülber, *el-İstî'âb*, IV, 448-452, 490; İbnü'l-Esir, *Üsdü'l-gâbe* (nşr. Halîl Me'mûn Şihâ), Beyrut 1418/1997, V, 446-447; İbn Hacer, *el-İşâbe* (Bicâvî), VIII, 206-210; a.mlf., *Tezhibü't-Tezhib*, XII, 467-469; Hazrecî, *Hulâşatü Tezhib*, s. 498.

İSHAK EMİN AKTEPE

ÜMMÜ SELEME

(أم سلمة)

Ümmü Seleme Hind bint
Ebi Ümeyye Süheyl (Huzeyfe)
b. Mugire el-Kureşsiyye
el-Mahzûmiyye
(ö. 62/681)

Hz. Peygamber'in hanımı.

Seksen dört yaşında vefat ettiğine göre bi'setten on üç yıl kadar önce (milâdî 597) doğmuş olmalıdır. Adının Remle olduğu rivayeti doğru değildir. Hind isminden çok Ümmü Seleme künyesiyle tanınır. Kureyş kabilesinin Benî Mahzûm koluna mensuptur. Soyu Resûl-i Ekrem'in soyu ile yedinci dedeleri Mürre'de birleşir. Babası Ebû Ümeyye cömert olduğu ve birlikte seyahat ettiği yolcuların yiyeceklerini karşıladığı için "Zâdû'r-rekb" (kafilenin azağı) unvanıyla anılırdı. Annesi Firâsoğulları'ndan Âtike bint Âmir el-Kinâniyye'dir. Sahâbeden Abdullah, Âmir, Züheyr, Muhâcir, Reyta ve Karîbe onun kardeşleri, Hâlid b. Velîd amcasının oğludur. Ümmü Seleme önce diğer bir amcasının oğlu, Hz. Peygam-